

Våroljeväxter

Johan Roland, SLU, Lanna försöksstation

Odlingen av våroljeväxter har fortsatt att öka under 2004 i Mellansverige. Det sker en tydlig övergång från vårrys till vårraps. Sedan 2001 har vårrapsodlingen mer än tredubblats, medan vårrysben under samma tidsperiod har minskat i odlingsomfattning. Odlingen av vårraps är nu nästan fem gånger större än vårrysodlingen i Mellansverige. Den största odlingen och största ökningen återfinns i F-området, men även i E-området har det skett en kraftig ökning, speciellt av vårrapsodlingen.

Vårraps

Avkastningen i försöken har under 2004 varit normal i västra Sverige och Mälardalen medan försöksskördarna varit lägre i Östergötland. Stratos och Heros är de högst avkastande sorterna.

Under 2004 utfördes 12 stycken sortförsök i vårraps i Mellansverige. Här redovisas resultat från riksförsök och OS-försök (försök

som finansieras av oljeväxtodlarna). Sådden var ganska koncentrerad i tiden och alla försök såddes mellan den 16 april och 5 maj. Skörden påbörjades den 4 september och det sista försöket skördades en knapp månad senare. Vattenhalten vid skörd har i de flesta försök varit låga. Avkastningen i försöken har i genomsnitt för hela området varit i nivå med de senaste fem årens medelavkastning. Mellan enskilda försök har avkastningen för mätarsorten Stratos varierat relativt mycket, från 1510 kg/ha frö upp till 3530 kg/ha. Råfettsköörden har varierat från 667 kg/ha till 1562 kg/ha.

Antalet sorter som ingått i sortprovningsen har de senaste åren varit relativt litet, vilket även var fallet under 2004. I tabell 1 redovisas resultat årsvis och som flerårsmedeltal för odlingsområdena D, E och F. Skörden har under 2004 varit klart högst i F-området och lägst i D-området. I ett flerårsmedeltal är avkastningen lika hög i D och F-området.

Område D (län E). Avkastningen har under 2004 varit mycket lägre för mätarsorten Stratos jämfört med de senaste fem årens

medeltal. Under 2004 har nummersorten SW H2816 givit en mycket hög skörd. Sett i ett flerårsmedeltal är det endast Heros som överträffat mätarsorten i avkastning.

Område E (län O, Pn, R och S). I detta område var skörden för mätarsorten normal sett till de senaste årens medeltal. Under 2004 har Heros, SW G2810 och SW H2816 överträffat mätaren i avkastning, men sett i ett flerårsmedeltal är det ingen sort som når upp till Stratos avkastningsnivå.

Område F (län AB, C, D, T och U). Avkastningen för mätarsorten har under 2004 varit hög i detta område och ligger över de senaste årens medelavkastning. Under 2004 är det flera sorter, Heros, SW G2810,

SW H2816 och SW H2818, som givit en högre skörd än Stratos. I ett flerårsmedeltal har Stratos, SW G2810 och Heros högst avkastning.

Sorternas odlingsegenskaper, frökvalitet och känslighet för bomullsmögel redovisas i tabell 2 och följande sortbeskrivningar.

Sortbeskrivningar

SW STRATOS är en stjälsstyv sort med hög råfetthalt och proteinhalt i fröet. Sorten har visat låg angreppsgrad av bomullsmögel.

HEROS (SSd) är en stjälsstyv tysk sort med avkastning i nivå med mätarens. Sorten ger en frövara med hög råfetthalt, men relativt låg proteinhalt.

Tabell 1. Vårrops. Områdesvis avkastning, råfettskörd årsvis 2002-2004. Flerårsmedeltal 2000-2004. Mätare: Stratos

Sort	D-G-omr.*	D-området			E-området			F-området			D-G-omr.
	2002	2003	2004	Medel 2000-2004	2003	2004	Medel 2000-2004	2003	2004	Medel 2000-2004	Medel 2000-2004
SW Stratos råfett, kg/ha	1130	870	790	1140	790	970	990	1000	1220	1150	1080
rel. tal, råfett	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
GBR Heros	99			103	103	104	98	98	102	98	98
SW Holary (E2803)	89			89	92	89	86	76	88	84	85
DSV Ability						97			88		
SW G2810		93	95	96	101	103	99	100	103	101	100
SW H2816			118			107			108		
SW H2818									109		
SW H2817									97		

* de olika områdena särredovisades inte 2002

Tabell 2. Vårrops. Odlingsegenskaper, frökvalitet och sjukdomskänslighet, 2000-2004. Hela landet. Mätare: Stratos

Sort	Stjälkstyrka %	Mognad dagar	Råfett % av ts	Kloro fyll ppm	Protein i mjöl % av ts	Bomullsmögel %
Stratos	85	125	48,8	11	44,0	9
GBR Heros	84	125	48,1	10	41,2	11
SW Holary	84	125	46,2	9	41,3	8
SW G2810	93	125	48,0	11	43,7	9

Vårraps - sorter

Av Gunilla Larsson, Svensk Raps AB

Odlingen av våroljeväxter i Skåne omfattar sedan några årtillbaka en areal på ca 3000 ha. Det är till helt överväganden del vårraps som odlas. Endast knappt 100 ha utgörs av vårrybs. Det är framförallt i mellanskåne och i de nordvästra delarna som våroljeväxterna återfinns.

I Skåne har 2004 funnits 3 sortförsök (1 riksförsök och 2 OS-försök). Placeringen har varit i Kvidinge, Kattarp och utanför Bjuv. Avkastningen 2004 är högre än genomsnittet för åren 2000-2004.

Antalet sorter som ingått i sortprovningen har de senaste åren varit relativt litet, vilket även var fallet under 2004.

I tabell 1 redovisas resultat årsvis och som flerårsmedeltal för de skånska försöken.

Sorternas odlingsegenskaper, frökvalitet och känslighet för bomullsmögel redovisas i tabell 2.

Sortbeskrivningar

SW STRATOS är en stjälkstyv sort med hög råfetthalt och proteinhalt i fröet. Sorten har visat låg angreppsgrad av bomullsmögel.

HEROS (SSd) är en stjälkstyv tysk sort med avkastning i nivå med mätarens. Sorten ger en frövara med hög råfetthalt, men relativt låg proteinhalt.

Tabell 1.

Vårraps. Råfettskörd 2004. Flerårsmedeltal 2000-2004. Mätare: Stratos.

Sort	Skåne			
	2004	Medel 2000-2004		
	Ant förs		Ant förs	
SW Stratos				
råfett, kg/ha	1100		1140	
rel. tal, råfett	100	3	100	12
GBR Heros	110	2	102	9
SW Holary (E2803)	91	2	88	8
DSV Ability	103	2		
SW G2810	101	3	102	6
SW H2816	113	3		
SW H2818	107	1		
SW H2817	100	1		

Tabell 2.

Vårraps. Odlingsegenskaper, frökvalitet och sjukdomskänslighet, 2000-2004. Hela landet. Mätare: Stratos.

Sort	Stjälkstyrka %	Mognad dagar	Råfett % av ts	Klorofyll ppm	Protein i mjöl % av ts	Bomullsmögel %
Stratos	85	125	48,8	11	44,0	9
GBR Heros	84	125	48,1	10	41,2	11
SW Holary	84	125	46,2	9	41,3	8
SW G2810	93	125	48,0	11	43,7	9